

הקשר בין מורים להורים בהכשרה להוראה

דוח מסכם של מרכז מהות בעקבות מפגש פיתוח ארצי במכללת לוינסקי לחינוך 14.9.2020

מוגש על ידי:
ד"ר הדר בהרב

חברי ועדת ההיגוי של המפגש:
ד"ר ענת כורם, ראש מרכז מהות, יו"ר ועדת ההיגוי
פרופ' יצחק גילת, ראש רשות המחקר, מכללת לוינסקי לחינוך
גב' בטי ריטבו, ממונה תחום הורים ומשפחה, אגף בכיר שפ"י, משרד החינוך
פרופ' קלודי טל, ראש תוכנית התואר השני לחינוך בגיל הרך, מכללת לוינסקי לחינוך
גב' רוני רמות, ראש היחידה להסבות אקדמאים ייחודיות, מכללת סמינר הקיבוצים

עוזרת מחקר: רונית חקוק
עורכת לשון: שירה דניאל-ארז

אנו מבקשים להודות למשתתפים במפגש על תרומתם הרבה לחשיבה המשותפת ולפיתוח התוצרים המופיעים בדוח

חשוון תשפ"א נובמבר 2020

תוכן העניינים

3.....	<u>תקציר</u>
4.....	<u>רקע תיאורטי</u>
5.....	<u>מפגש פיתוח ארצי בנושא הקשר בין הורים למורים בהכשרה להוראה</u>
7.....	<u>תוצרי המפגש/ממצאים</u>
7.....	<u>תמה א: הקשרים מרובים</u>
8.....	<u>תמה ב: משאבי המורה (תוך-אישי ובין-אישי)</u>
9.....	<u>תמה ג: אסטרטגיות למידה</u>
10.....	<u>תמה ד: רציפות וקוהרנטיות: כלל-מכללתית ורב-מערכתית</u>
11.....	<u>מסגרת מארגנת</u>
13.....	<u>סיכום ותובנות יישומיות</u>
16.....	<u>רשימת המקורות</u>
19.....	<u>נספח א: רשימת המשתתפים במפגש</u>
21.....	<u>נספח ב: ההזמנה למפגש</u>

תקציר

בשנים האחרונות ישנה הכרה כללית הולכת וגוברת בתרומה המשמעותית של מעורבות הורים בחינוך להתפתחות הילדים. במקביל, הופכים ההורים להיות שחקני מפתח בתיווך ובהובלת למידה לילדיהם. בהתאם לכך, בשנים האחרונות מקדם משרד החינוך מהלך אסטרטגי בשיתופם של חוקרים ופרקטיקנים כדי להבין את האופן המיטבי לקיום שותפות בין מורים להורים. מחקרים בארץ ובעולם מציעים שקיימים חסמים רבים בקשר שבין מורים להורים, כולל חסמים ארגוניים, מקצועיים, חינוכיים, אישיים, בין-אישיים, חברתיים, כלכליים ותרבותיים. עם זאת, מתבהר שבמוסדות להכשרת מורים נמצאת ההזדמנות לעצב את תפיסותיהם של מורים לעתיד, לצייד אותם בידע רלוונטי ולעזור להם לפתח מיומנויות וכלים לבניית קשר וליצירת שותפות. לאחרונה נערך מפגש פיתוח ארצי ביוזמת מרכז מהות לידע, מחקר ופיתוח בנושא קשר משפחות-מערכת החינוך ומכללת לוינסקי לחינוך במטרה ליצור ידע שיוביל לגיבוש קווים מנחים להכשרה בנושא יחסי מורים-הורים. במפגש השתתפו נושאי תפקידים מגוונים בתחום החינוך, כולל אנשי מדיניות, מחקר, פרקטיקה והורים. המפגש העלה כמה תובנות באשר להכשרה מיטבית בתחום וזאת באמצעות ביצוע משימות חשיבה ממוקדת-תוצר. התובנות שעלו הן שהכשרה מיטבית ממפה את המערכות המשפיעות על הקשר בין מורים להורים ושואפת לאינטראקציות משמעותיות עם מערכות אלה במטרה לתרום לפיתוח הקוהרנטיות והרציפות בין המערכות ולשמור על רלוונטיות על פני זמן ושינויים. זאת ועוד, הכשרה מיטבית היא תוצר של חשיבה אסטרטגית תכנונית המאפשרת רציפות וקוהרנטיות בתוך מסגרת ההכשרה ובין מסגרת זו והמערכות הסובבות. נוסף על כך, הכשרה מיטבית ממקסמת את השילוב שבין מושא הלמידה (על מה לומדים), מטרת הלמידה (לשם מה לומדים), ואופן הלמידה (איך לומדים) ובכך תורמת ליצירת ידע ומיומנויות משלימים והוליסטיים הניתנים להעברה מעבר למצבים. בפתח מסמך זה תתואר בקצרה הספרות בנושא הקשר שבין מורים להורים המצביעה על הצורך בשיפור הכשרת המורים בנושא זה. לאחר מכן יתואר מפגש הפיתוח הארצי, וייסקרו התובנות שעלו מהמפגש באשר לדגשים שיש לתת עליהם את הדעת בפיתוח ועיצוב תהליך ההכשרה.

רקע תיאורטי

על פי המודל האקולוגי של ברונפנברנר (1986, 1977, Bronfenbrenner), התפתחותם של ילדים מתרחשת בתוך הקשר סביבתי ומושפעת גם מיחסי הגומלין בין המערכות שהילד נמצא בהן, כולל הקשרים שבין הורי הילד לגורמים החינוכיים בבית הספר ובקהילה. ואכן, ועדת המומחים לנושא הקשרים בין בית הספר למשפחה מטעם האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים סיכמה ממצאי מחקרים בתחום במסקנה חד-משמעית שלפיה "מעורבות ההורים בחינוך הממוסד, כאשר היא נעשית בדרך הנכונה והמותאמת לצורכי התלמיד והמשפחה, תורמת להתפתחות הילד המתבגר בכלל ההיבטים - הלימודי, החינוכי, החברתי והרגשי" (שכטמן ובשריאן, 2015, עמ' 3). העניין הגובר בשדה החינוכי-המחקרי בנושא הקשר בין מורים להורים מקבל תהודה גם בפרקטיקה החינוכית. שמונים וחמישה אחוזים מהמורים בחינוך היסודי ו-75% מהמורים בחינוך העל-יסודי בישראל מדווחים על שיתוף ההורים בחיי בית הספר (משרד החינוך, 2018).

לקשר בין מורים להורים מופעים רבים, כפי שמתבטא גם בשונות המונחים המתארים את הקשר בין הגורמים - שותפות, מעורבות, תקשורת, שיתוף פעולה, השתתפות (Willis, 2018; גרינבאום ופריד, 2011; שכטמן ובשריאן, 2015)¹. ייתכן שאחת הסיבות לפרשנויות המגוונות הניתנות לקשר בין הצדדים מקורה בפרספקטיבת המתבונן ובתפקידו במערך החינוכי. כך למשל, נמצא שמנהלי בתי ספר רואים חשיבות במעורבות הורים כאמצעי למימוש מטרות משותפות שעיקרן שיפור בית הספר (Horvart, Curci & Partlow, 2010) ופיתוח קשרי קהילה (זבלבסקי ושפירא-לשצ'ינסקי, 2018). לעומת זאת, מכיוונם של המורים, זבלבסקי ושפירא-לשצ'ינסקי (2018) דיווחו שמורים מבקשים את מעורבותם של הורים בהתמודדות עם קשיים לימודיים או התנהגותיים. מנקודת המבט של ההורים, מחקר שנערך בישראל מצא שהורים רואים עצמם כמפקחים ומשגיחים על הנעשה בבית הספר תוך נקיטת גישה הגנתית המגלה אחריות מורחבת כלפי ילדיהם. בכך, מעורבותם באה לידי ביטוי בהתערבות המעלה "דגל אדום" (Addi-Raccah, 2018). במחקר אחר, מעורבותם הבית ספרית של הורים התבטאה באחריות שילדיהם יבצעו את משימות הבית הניתנות להם (Grady, 2016).

מחקרים נוספים בחנו גם את הגורמים המשפיעים על השותפות בין מורים להורים. מצד המערכת הבית ספרית והצוות החינוכי נמצא שלמדיניות (Schulting, Malone & Dodge, 2005), למנהיגות (Ratliffe & Ponte, 2018) ולאקלים בית ספרי (קפלן תורן, 2018) תפקידים בקידום השותפות בין מורים להורים. יתרה מכך, הכשרה של מתכשרים להוראה בנושא השותפות עם

¹ במפגש הפיתוח, שדוח זה עוסק בעניינו, נבחר המונח "קשר".

ההורים עשויה לצייד את המורים לעתיד בפרספקטיבות, בכלים ובמיומנויות הנדרשים ליצירת השותפות, לשימורה ולקידומה (Novak, de Bruine et al., 2014; Alacam & Olgan, 2008; Murray, Scheuermann & Curran, 2009).

למידת הוראה כפרופסיה היא הרבה יותר מרכישת ידע, והיא מחייבת לפתח ולשכלל כישורים שנוגעים לשאלה "איך עושים?" (Tal, 2019). שאלה זו כוללת את השאלה: כיצד בונים ומשמרים קשר עם הורי התלמידים? בהתאם לכך, בתוכניות לתואר ראשון בחינוך ולתואר שני בחינוך במכללות להכשרת מורים נכללים קורסים המתמקדים בתקשורת מורים-הורים. בקורסים אלה נעשה שימוש במגוון של כלים, כולל סימולציות, תרגילי רפלקציה, ומחקר (Tal, 2019). זאת במטרה לפתח בקרב מתכשרים להוראה כישורי תקשורת עם הורים. עם העניין הגובר בנושא הקשר מורים-הורים, ולאור ממצאי מחקרים בתחום, מתבהר שיש צורך לטייב את הכשרתם של סטודנטים להוראה בתחום. הספרות המחקרית מצביעה על כך שעל תוכניות להכשרת מורים להציג את הנושא באופן שיטתי יותר ולאפשר היכרות עם אסטרטגיות ליצירת שותפות עם כלל המשפחות (מלבד התמקדות בהורים "קשים"), כולל משפחות המגיעות מרקעים שונים (Epstein, 2013; LaRocque, Kleiman & Darling, 2011; Lau & Ng, 2019; Thompson et al., 2018; Mandarakas, 2014).

המעורבות הגוברת של הורים במערכת החינוך, יצרה לא מעט אתגרים וקשיים, לצד הרווחים שכל הצדדים הפיקו ממנה. במטרה להתמודד טוב יותר עם אתגרים אלה, משרד החינוך החליט לתמוך במרכז מהות, שתפקידו לייצר ידע מחקרי ולהפיץ אותו בקהילה האקדמית ובשדה החינוך. המרכז פועל משנת תשע"ז במכללת לוינסקי לחינוך, ובשיתוף פעולה הדוק עם אגף בכיר שפ"י במשרד החינוך. בהיותו של המרכז משולב במכללה לחינוך, אחד ממוקדי הפעילות שלו קשור בהכשרת פרחי הוראה בתחום הקשר עם הורים. המפגש הנוכחי נועד לקדם תחום זה.

מפגש פיתוח ארצי בנושא הקשר בין הורים למורים בהכשרה להוראה

במטרה ליצור ידע שיוביל לגיבוש קווים מנחים להכשרה בנושא יחסי מורים-הורים נערך מפגש פיתוח ביוזמת מרכז מהות לידע, מחקר ופיתוח בנושא קשר משפחות-מערכת החינוך ומכללת לוינסקי לחינוך.

הוקמה ועדת היגוי בהובלת ד"ר ענת כורם, ראש מרכז מהות. בוועדה השתתפו: פרופ' יצחק גילת, ראש רשות המחקר במכללת לוינסקי לחינוך, גב' בטי ריטבו, ממונה תחום הורים ומשפחה באגף בכיר שפ"י, פרופ' קלודי טל, ראש תוכנית התואר השני לחינוך בגיל הרך במכללת לוינסקי לחינוך,

וגב' רוני רמות, ראש היחידה לתוכניות ייחודיות להסבת אקדמאים במכללת סמינר הקיבוצים. הוועדה התכנסה במהלך שנת תש"ף במטרה לתכנן את אופי האירוע, את מהלכו ואת תוצריו.

במפגש השתתפו נושאי תפקידים בתחום החינוך, נציגי משרד החינוך, מכשירי מורים, חוקרים, יועצים, פסיכולוגים, מורים, פרחי הוראה, הורים ומדריכי הורים. רשימת המשתתפים המלאה מוצגת בנספח א. ההזמנה למפגש, שנשלחה למשתתפים בדואר אלקטרוני, מוצגת בנספח ב. המפגש התבסס על מתודה של "הפעלה השתתפותית"² מתוך כוונה שהמשתתפים במפגש, המביאים עמם ידע, ניסיון, ונקודות מבט שונות, יתרמו יחדיו ליצירת תוצר משותף שיקדם את החשיבה והעשייה בפיתוח התחום. שימוש מרכזי נעשה בתרגילים וכלים לחשיבה יצירתית מתוך רצון לעודד חשיבה ייחודית ומקורית.

לאחר דברי פתיחה בנושא יחסי מורים-הורים ותרגילי עידוד יצירתיות שהתרחשו במליאה, התפצלו משתתפי המפגש לפעילות בקבוצות נושא שהוגדרו מראש³. קבוצות הנושא היו:

- תפיסות של הורים, גננות ומורים לגבי תקשורת טובה
- תפיסות וכישורים הנדרשים מגננות וממורים כדי לבנות תקשורת טובה עם הורים ומשפחות
- זיהוי חסמים בתקשורת בין מורים להורים ואסטרטגיות התמודדות איתם
- תפיסות וכישורים הנדרשים מגננות וממורים כדי לבנות תקשורת טובה עם הורים בסביבה מגוונת מבחינה תרבותית
- מתן מענה של הצוות החינוכי להורים ולמשפחות בתקופת משבר, כגון מענה מותאם לתקופת קורונה
- הידע הנדרש מגננות וממורים לגבי מצבי לחץ וסיכון במשפחות והכישורים הנדרשים לגננות ולמורים לתקשורת טובה עם משפחות בסיכון
- תפיסות וכישורים הנדרשים מגננות וממורים כדי לבנות תקשורת טובה עם הורים לילדים עם צרכים מיוחדים

קבוצות הנושא הונחו להתחיל את העבודה הקבוצתית בסיעור מוחות (הרחבה של רעיונות), ולאחר מכן לסקור רעיונות ולדון בהם באופן ביקורתי תוך חתירה לארגון קטגוריאל של הרעיונות. לבסוף, התבקשו קבוצות הנושא להגיע לתוצר סופי ובו היגדים שונים המתארים את העתיד באשר

² המפגש הונחה על ידי גב' אורית אייזן, מומחית ללמידה, מעצבת ומנחה תהליכי פיתוח.

³ המשתתפים בחרו קבוצת נושא על פי העדפתם.

להכשרה להוראה בנושא יחסי מורים-הורים. הקבוצות הונחו לכתוב את ההיגדים כתמונת עתיד המנוסחת בלשון עבר (לדוגמה, "במתווה ההכשרה היה חיבור הדוק בין הקורסים התיאורטיים להתנסות בזירות ההתנסות בשדה"). תוצרי קבוצות הנושא הוצגו במליאה דרך שיתוף שקופיות בגוגל-דרייב והמשתתפים הוזמנו להגיב על רעיונות בהתאם למפתח הבא: פשוט וישים (now), לא ברור (how), חדשני ופורץ דרך⁴ (wow). הודעת דואר אלקטרוני שנשלחה לאחר המפגש הזמינה את המשתתפים לשלוח למרכז מהות רעיונות נוספים, הרחבות, או הבהרות לפי ראות עיניהם. שלושה משתתפים חלקו מחשבות נוספות. אלו הביאו עמן ערך רב.

בחלק הבא מתוארים תוצרי המפגש.

תוצרי המפגש/ממצאים

ניתוח הנתונים כלל עיון מעמיק בתוצרי קבוצות הנושא השונות, מציאת תמות משותפות וארגון לכדי מסגרת מאחדת. התמות שעלו הן: הקשרים מרובים (multiple contexts), משאבי המורה (תוך-אישיים ובין-אישיים), אסטרטגיות למידה ורציפות וקוהרנטיות. תחילה, תתואר כל אחת מהתמות. לאחר מכן, תוצע מסגרת מארגנת ויובאו דוגמאות מהתוצרים שעלו בקבוצות הנושא.

תמה א: הקשרים מרובים

המשתתפים בקבוצות הנושא זיהו שהקשר בין מורים להורים מתרחש בתוך הקשרים מרובים וכי יש להרחיב עליהם את הדעת בתכנון ההכשרה להוראה בתחום המדובר. ההקשרים שזוהו:

- המורה כאדם וכאיש מקצוע
- משפחת התלמיד והון המשפחה על צורותיו (חברתי, תרבותי, כלכלי)
- המערכת הבית ספרית (מדיניות, מנהיגות, ואקלים בית-ספרי)
- המערך התומך (בין היתר, עובדים סוציאליים, מרפאים בעיסוק, קלינאי תקשורת)
- המארג הפרופסיונלי (מורים מנחים, עמיתים למקצוע)
- מוסדות להכשרת מורים ולפיתוח מקצועי של מורים
- החברה/הקהילה שבמסגרתה פועל בית הספר
- מערכת החוק והמשפט, מערכת החינוך והשלטון המקומי

⁴ הזמן שהוקדש לפעילות המסכמת במליאה לא אפשר מעבר שיטתי ומקיף של כל המשתתפים על כל הרעיונות. המשתתפים קיבלו הנחייה לבחור באופן אקראי שקופית אחת או שתיים ולהגיב עליהן. בשל כך, ניתוח הנתונים האיכותני, לא השוו רעיונות זה לזה במספר התגובות שקיבלו במשוב.

רעיון ההקשרים המרובים תואם את הפרספקטיבה המערכתית-האקולוגית (Bronfenbrenner, 1986, 1977), שלפיה התפתחות האדם, ובכלל זה, הילד, ההורה והמורה, מושפעת מיחסי הגומלין המורכבים בינו לבין סביבות שעמן הוא נמצא בקשר ישיר או עקיף. כמו כן, הקשר מורה-הורה אינו מתקיים בריק, אלא בתוך הקשרים מרובים. אכן, מחקרים הצביעו על מגוון רב של גורמים המשפיעים על הקשר שבין מורים להורים. בין גורמים אלה אפשר למנות גורמים ארגוניים, למשל, זמן והמסגרת הבירוקרטית, גורמים מקצועיים, כולל ציפיות מצד הורים ותפיסת ההורה את מקצוע ההוראה, גורמים חינוכיים, למשל, יכולת ההורה לתרום לנושא הנלמד, גורמים אישיים של מורים, למשל, תחושת מסוגלות בהתמודדות עם עימותים, גורמים אישיים של הורים, למשל, תחושת מסוגלות במיומנויות לימודיות, הון תרבותי, שפה, גורמים בין-אישיים, כגון תחושת ההתאמה בין המורה להורה (Blackmore & Hutchison, 2010; Ratliffe & Ponte, 2018), וגורמים חברתיים, כלכליים ותרבותיים (Thompson et al., 2018).

משתתפי מפגש הפיתוח הרחיבו בנוגע לתמת ההקשרים המרובים בהתאם לפרספקטיבה המקצועית שלהם:

אחת המשתתפות במפגש, נציגת משרד החינוך, ציינה:

חובה על המורה לדעת בתוקף היותו איש מקצוע או "שליח המדינה" לפני הילדים והוריו, ידע המהווה אבני דרך בניהול חינוכי למול הורים ותלמידים. בכלל זה, זכויות ילדים וזכויות תלמידים מבחינה חינוכית, מוסרית, חוקית ואזרחית.

אחד המשתתפים, מרצה וחוקר, ציין:

משרד החינוך קולט גננות ומורים שסיימו את לימודיהם במכללות ובאוניברסיטאות במרכז הארץ ובצפון מבלי לעשות להם הסברה או הכשרה מספיקה על החברה הבדואית. פתאום הם מוצאים את עצמם בתוך תרבות שונה עם מצב שונה. לגננות ולמורים מהצפון חסרים כלים, אסטרטגיות, מיומנויות והרבה הסברה וידע על התרבות והחברה הבדואית.

תמה ב: משאבי המורה (תוך-אישי ובין-אישי)

המשתתפים במפגש הפיתוח זיהו שהקשר בין מורים להורים מושפע ממכלול של משאבי המורה, תוך-אישיים ובין-אישיים, שמביא המורה אל הקשר. במסגרת ההכשרה להוראה, ניתן ורצוי שהסטודנטים יקבלו הזדמנויות לפתח ולרכוש משאבים אלו.

משאבים תוך-אישיים:

- ידע תיאורטי בנושאים רלוונטיים, כגון רב-תרבותיות, משפחות במצוקה, זכויות ילדים וזכויות תלמידים, ההתפתחות הפסיכולוגית של ההורה, יסודותיה של תקשורת מיטבית
- מודעות, תפיסות ואמונות של המורה ביחס לעצמה, למשל, כיצד רואה המורה את תפקידה בקשר? מה מידת תחושת המסוגלות שלה באשר לקיום קשר מיטבי?
- כלים, למשל, כלים לרפלקציה

משאבים בין-אישיים:

- מודעות, תפיסות ואמונות המורה באשר למגוון ההקשרים, למשל, מה הערך הנתפס בעיני המורה בקשר עם ההורים? מה תפיסתה באשר לתפקיד ההורים? האם היא רואה עצמה כחלק ממערכת בית-ספרית וחינוכית?
- מיומנויות תקשורת, כגון הכלה, אמפטיה, אסרטיביות, התמודדות עם קונפליקטים
- כלים, כגון כלים לתקשורת מקרבת, יצירת שיתוף פעולה, מציאת אינטרסים משותפים

שני האזכורים המובאים לעיל, האחד בנוגע לידע הנדרש בנוגע לזכויות ילדים ותלמידים, והאחד באשר לסוגי החברות השונים המתקיימים בחברה הישראלית, רלוונטיים גם לתמה זו העוסקת במשאבי המורה. אזכורים אלה נוגעים למשאב הידע (זכויות הילד והתלמיד, החברה הבדואית) וכן במשאבי המיומנויות והכלים (אסטרטגיות ומיומנויות לעבודה בחברה הבדואית). לא בכדי אזכורים אלה מוצאים רלוונטיות בשתי התמות, כפי שנראה בהמשך כאשר התמות יאורגנו בתוך מסגרת מאחדת.

משתתפת במפגש, מרצה וחוקרת, כתבה: "במקום 'ללמוד על', להתנסות יותר באימון באמצעות התנסות רפלקציה ומודעות".

חשיבות פיתוח משאבי המורה הוכרה גם על ידי הוועדה לנושא בין בית הספר למשפחה שדנה בקשרי מורים-הורים בסביבה משתנה (שכטמן ובושריאן, 2015). הוועדה המליצה על הכשרת המורים בדרכים וטכניקות לשיתוף ההורים בעבודה הבית-ספרית, כולל הקניית מיומנויות שיח "פותח-תקשורת" עם ההורים.

תמה ג: אסטרטגיות למידה

כחלק מתוצרי העבודה בקבוצות הנושא, בלטה תמת אסטרטגיות הלמידה שניתן ורצוי להשתמש בהן בהכשרה להוראה בנושא הקשר מורים-הורים. כמו כן, בהתאם לעולה מן הספרות המחקרית הצביעו הקבוצות על הערך המוסף שיש בליווי מורים בשנותיהם הראשונות (גרינבאום ופריד, 2011; שכטמן ובושריאן, 2015; Epstein, 2005). אסטרטגיות הלמידה הבאות הוזכרו:

- קורסים עיוניים
- סימולציות/משחקי תפקיד (התנסות במעבדה)
- רפלקציה
- מפגשים בשטח עם בעלי עניין/בעלי תפקידים (הורים, המערך התומך)
- הדרכה פדגוגית
- התנסות בשטח
- השתלמויות למורים

משתתפת במפגש, מרצה וחוקרת, הרחיבה בנוגע לתמת אסטרטגיות הלמידה מתוך נקודת המבט המקצועית שלה. היא מציעה התנסות ברפלקציה לצד תהליכי ליווי והכשרה מונחית:

אני ממליצה על למידה מתוך הכשרה מונחית. במקום 'ללמוד על', להתנסות יותר באימון באמצעות התנסות רפלקציה ומודעות, תוך כדי תהליך הכשרה שצריך לטעמי להימשך גם אל תוך שנות ההוראה הראשונות, כסוג של תמיכה. תהליכי ליווי אלה שיחליפו את השתלמויות החובה שיש כיום לצוות חינוכי, יסייעו למורות ולגננות המאמנות להתנסות תוך כדי ליווי צמוד, בניית שותפויות ויצירת אמון פעיל וקרבה עם כל מיני הורים מכל מיני קטגוריות חברתיות ותרבותיות שצומחות מלמטה, מהשטח, מצרכים אותנטיים ולא מדומיינים, מכלילים מתייגים לעיתים אף יותר כחלק בלתי נפרד מתפיסת עבודתן, וכך לייצר מודלינג אחד לקשר ולהתנהלות.

גם דוגמה זו רלוונטית לתמות הקודמות שנידונו. באשר לתמת ההקשרים המרובים, אפשר לקרוא את התייחסותה של המשתתפת למגוון חברתי-תרבותי וכן למארג הפרופסיונלי (המשתתפת הזכירה לפני דבריה המצוטטים לעיל למידה מתוך הכשרה מונחית ובאזכור זה היא מתייחסת לליווי). באשר לתמת משאבי המורה, מוזכר פיתוח המודעות.

תמה ד: רציפות וקוהרנטיות: כלל-מכללתית ורב-מערכתית

הספרות מציעה שתוכניות להכשרת מורים נעדרות בסיס תיאורטי והצגה שיטתית של נושא הקשר מורים-הורים (שפרלינג, 2019). ייתכן שאפשר לראות בריבוי המונחים שנעשה בהם שימוש לתיאור הקשר (Willis, 2018; גרינבאום ופריד, 2011; שכטמן ובושריאן, 2015) תסמין של היעדר הבסיס התיאורטי-השיטתי. הצורך בתכנון אסטרטגי, שיטתי וקוהרנטי של הכשרת המורים בנושא הקשר מורים-הורים, ובמחויבות כלל-מכללתית ורב-מערכתית עלה גם בתוצריהן של שתי קבוצות נושא. באופן מעניין, האחת התמקדה בעיקר בצורך ביצירת רציפות וקוהרנטיות בתוך מערך ההכשרה (בין מרצים, בין קורסים, בין התיאוריה לשדה, לאורך שנות ההכשרה), בעוד שהקבוצה השנייה נתנה ביטוי לצורך בקוהרנטיות ושיתופי פעולה בין גורמים רב-מערכתיים. להלן דוגמאות מתוך ההיגדים שהוצגו כחלק ממכלול תוצרי הפיתוח של הקבוצות (ההדגשים אינם במקור):

- במתווה ההכשרה להוראה בכל המסלולים הייתה התייחסות למשפחתו של התלמיד בכל הקורסים הנלמדים (החל מקורסי פסיכולוגיה ופדגוגיה וכלה בקורסים דיסציפלינריים)
- במתווה ההכשרה היה חיבור הדוק בין הקורסים התיאורטיים להתנסות בזירות ההתנסות בשדה
- האירועים מתוך ההתנסות נבחנו הן בהתנסות, הן בקורסים השונים
- הסגל האקדמי יצר רציפות ושיתופי פעולה בין תחומיים בין-מקצועיים ליצירת קוהרנטיות ורציפות
- התיעדוף והתקצוב להכשרה הרלוונטית נמצא בעדיפות ראשונית
- תוכנית ההכשרה נבנתה על בסיס שיתופי פעולה בין הגננות, המורים והמפקחים עם המוסדות להכשרת מורים, המערך התומך, והורים להעמקת העבודה המשותפת עם משפחות
- במסגרת ההכשרה נוצרו קשרים עם מנהלים ופיקוח כדי ליצור תנאים של תמיכה בתפקודם של המורים
- נערכה למידה משותפת מתמשכת של סטודנטיות ושל משפחות בסיכון/גורמים בין-מקצועיים
- הכשרת המורים הביאה למודעות הסטודנטים שהם תלויים בגורמים נוספים ובסביבה תומכת מצד הפיקוח וההנהלה המקומית

מסגרת מארגנת

תמת ההקשרים המרובים עוסקת במושא ההכשרה להוראה, הווה אומר, במי היא מתמקדת או עם מי מתרחשת הלמידה (למשל, במערכת המשפט, או עם גורמים במערך התומך). תמת המשאבים עוסקת במטרת ההכשרה להוראה (למשל, פיתוח מודעות, שינוי תפיסתי, רכישת ידע, פיתוח ותרגול מיומנויות, או רכישת כלים). תמת אסטרטגיות הלמידה עוסקת באופן ההכשרה (למשל, קורס, התנסות במעבדה, התנסות בשטח).

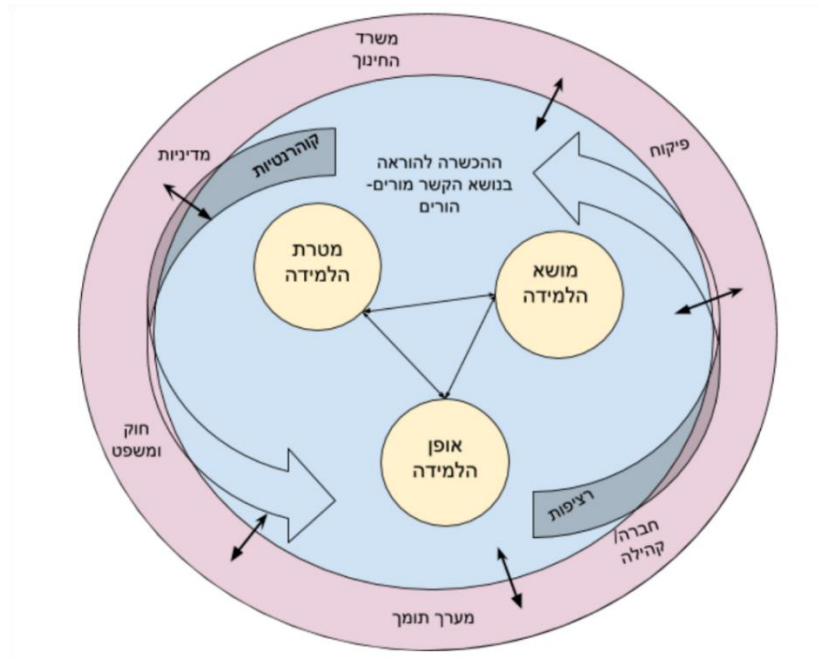
כפי שהתחלנו לראות מפענוח האזכורים שכמה משתתפים שלחו לאחר המפגש, התמות שעלו מתוך ניתוח תוצרי מפגש הפיתוח נמצאות בקשר הדוק זו עם זו, שהרי פעילויות ההכשרה להוראה עונות על השאלות הבאות: על מה או עם מי לומדים (מושא הלמידה), לשם מה לומדים (מטרה), כיצד לומדים (אופן הלמידה). להלן כמה היגדים המתארים את ההכשרה להוראה כפי שעלו בתוצרי הקבוצות⁵. באמצעות מערכת קידוד מבוססת צבע, בכל דוגמה זוהו **מושא הלמידה**, **מטרת הלמידה**, **ואופן הלמידה**:

- מורים ראו **בשכלול מיומנויות תקשורת** עם **הורים** חלק חשוב מה**פיתוח המקצועי** שלהם
- הכשרת המורים הביאה **למודעות** הסטודנטים שהם תלויים **בגורמים נוספים** ובסביבה תומכת מצד **הפיקוח וההנהלה המקומית**

⁵ כפי שאפשר להתרשם, לא כל קבוצות הנושא הצליחו למלא את ההנחיה שניתנה למשתתפים בראשית הפעילות, לתאר את ההכשרה להוראה כתמונת עתיד המנוסחת בלשון עבר.

- במסגרת ההכשרה נוצרו **קשרים** עם **מנהלים** ו**פיקוח** כדי ליצור תנאים של תמיכה בתפקודם של המורים
- התקיימו **קורסי חובה** בכל מסלולי הכשרת מורים ל**פיתוח מיומנויות שיח ותקשורת** **מקדמת התמודדות עם קונפליקטים** בין **הורים** לצוות בתואר ראשון ושני
- **שיתוף החוויות** שלי כמורה/כגננת/**כסטודנט** באופן אותנטי לרבות פגיעות, כעס ותסכול בקרב קבוצת הסטודנטים, כש**קבוצת הלמידה** הפכה למקום בטוח ל**תרגול הקשבה, תמיכה ושיתוף**
- **פיתוח מודעות והתבוננות עצמית** של **הסטודנטית** נערכה ב**הדרכה הפדגוגית**
- **למידה והיכרות של** מגוון **משפחות** ו**סגנונות הוריים** בהקשרים שונים, מאפיינים ייחודיים לשלבי ההתפתחות השונים, פדגוגיה, פסיכולוגיה ועוד **בקורסים שונים**
- **למידת הידע הנוגע לחוקים, נהלים, בעלי תפקידים וממשקים, זכויות ילדים, ועדות שונות וכולי בקורס מיוחד** בשנה ג ובשנת הסטאז'
- בתהליך ההכשרה יש לקדם עבודה על ביסוס **תפיסות ועמדות** הנוגעות ל**רב תרבותיות**, ל**מידה מותאמת תרבות, ליווי ותמיכה**
- כל סטודנט חייב במהלך **ההתנסות המעשית בהוראה** לפגוש **הורים ולדון** עם צוות בית הספר/**הגן** בסוגיה
- נערכה **למידה משותפת מתמשכת** של סטודנטים ושל **משפחות בסיכון/גורמים בין-מקצועיים**
- **תהליך העבודה של הסטודנטים** לאורך השנה כלל **חיבור שלהם לסיפור האישי שלהם, לתפיסות ולסטריאוטיפים**
- במערך **הקורסים** בפסיכולוגיה שניתנים למורים, הקורס פסיכולוגיה התפתחותית הורחב לכלול גם את **הפסיכולוגיה ההתפתחותית של ההורים ושל המשפחות**
- ההכשרה כללה **סיורי למידה ומפגשים** עם בעלי עניין משמעותיים בהקשר האקולוגי של **ילדים ומשפחות**
- יכולות של **עבודה ב-co**, עבודה בצוות **רב-מקצועי**

נוסף על כך, פעילויות ההכשרה להוראה מושפעות ממידת הרציפות והקוהרנטיות בסביבת המוסד להכשרת מורים (setting) ובינו לבין המערכות הסובבות (systems) את המוסד. התרשים הבא מציג את המסגרת המארגנת להכשרה להוראה בנושא הקשר בין מורים להורים.

תרשים מסכם

מסגרת מארגנת להכשרה להוראה בנושא הקשר בין מורים להורים

סיכום ותובנות יישומיות

בחלק זה תוצג רשימה של תובנות יישומיות בנוגע להכשרת פרחי הוראה בנושא הקשר שבין מורים להורים. כנזכר לעיל, נושא הקשר בין מורים להורים מעסיק את השדה החינוכי לגווניו - מדיניות, מחקר, ופרקטיקה. מפגש הפיתוח ביקש לדון בסוגיית הקשר תוך התמקדות נקודתית בתפקידה של ההכשרה להוראה בהכשרת סטודנטים לבנייה, לקיום ולטיפול של קשר מיטבי ומקדם עם הורי התלמידים. זאת ועוד, מפגש הפיתוח הציג הזדמנות ייחודית בשל תרומתם של שני מאפיינים מרכזיים. האחד, במפגש השתתפו מגוון נושאי תפקידים מארגונים שונים המביאים עימם רקע, ניסיון, ונקודות מבט שונות. השני, המפגש הוגדר ועוצב כמפגש פיתוח המבוסס על עקרונות החשיבה היצירתית והחשיבה העיצובית (design thinking) והוגדרה למשתתפים מטרה ברורה והיא להגיע לתוצרים מעשיים. המפגש אפשר להגיע לכמה תובנות באשר להכשרה מיטבית בתחום ולהעמיק בהן. תובנות אלה, אשר מפורטות כאן, ניתנות לתרגום מעשי-יישומי ובכך אפשר להשתמש בהן כמסגרת חשיבה מאורגנת לפיתוח ולהכוונת ההוראה והלמידה בנושא.

הכשרה מיטבית ממקסמת את השילוב שבין מושא הלמידה, מטרת הלמידה ואופן הלמידה ובכך תורמת ליצירת ידע ומיומנויות משלימים והוליסטיים הניתנים להעברה מעבר למצבים.

- **מושא הלמידה:** כיוון שהקשר בין מורים להורים אינו מתקיים בריק והוא מושפע מגורמים רבים (למשל, מערכת החינוך, הקהילה, המערכת הבית-ספרית, ומשפחת התלמיד) יש להרחיב את ממדי ההוראה בנושא כך שיכללו זיהוי והבנה של תפקידם של גורמים אלה. בהקשר זה, חשוב להבדיל בין 'למידה עם' לבין 'למידה על' ולהעדיף את הסוג הראשון על פני השני. כך למשל, סמינרים המביאים יחדיו מורים לעתיד עם הורים בהווה ללמידה משותפת על הסביבה הבית-ספרית וסביבת הבית, יכולה לעזור למורים להבין לעומק מגוון של רקעים חברתיים, תרבותיים וכלכליים, לראות ולהכיר בשונות בתפיסות והתנהגויות של הורים, ולהתנסות דרך סבבים של אינטראקציה ומשוב בחתירה לקראת הבנה ואמפטיה, מציאת אינטרסים משותפים ויצירת שותפות.
- **מטרת הלמידה:** יש להכיר במשאבי המורה המשמשים אותו בקשר עם ההורה, כולל תפיסות ואמונות, ידע, מיומנויות וכלים ולדאוג להכשרה המאפשרת מלבד רכישה של ידע תיאורטי גם בחינת תפיסות ושינוי שלהן, פיתוח מיומנויות ורכישת כלים. כך למשל, למידה עם המערך התומך על תפקידיו של המערך התומך בעבודה עם משפחות מגוונות, עשויה לאפשר לסטודנטים ידע מעשי בנוגע למערך התומך (למשל, המבנה הארגוני של המערך, אחריות בעלי התפקידים השונים במערך ואופן עבודתם), כמו גם לסייע לסטודנטים לרכוש מיומנויות לזיהוי בעלי תפקיד רלוונטיים במסגרת המערך התומך, ואת המיומנויות ליצירת קשר וגיוס השותפים לדרך.
- **אופן הלמידה:** על הלמידה במהלך ההכשרה להיעשות במגוון אופנים, כולל סימולציות, התנסויות בשטח, תרגילי רפלקציה, ועבודה בקבוצות עמיתים, שיאפשרו לסטודנטים שינוי תפיסתי, פיתוח מיומנויות, רכישת כלים ולמידה עם שותפים במערכת. כך למשל, תרגילי רפלקציה מאפשרים לסטודנטים רמה נוספת, מטה-קוגניטיבית, של עיבוד חוויה ויש בהם ערך לאורך שנות ההכשרה כאמצעי לליווי התפתחות הסטודנט כאדם וכאיש מקצוע. עבודה בקבוצות עמיתים מאתגרת את הסטודנטים לעבודה משותפת גם כאשר מוצגות נקודות מבט שונות, מזמנת משוב מכיוונם של אחרים ויוצרת הזדמנויות לרפלקציה.

הכשרה מיטבית היא תוצר של חשיבה אסטרטגית תכנונית המאפשרת רציפות וקוהרנטיות בהכשרה.

על פי עיקרון המיקסום המוצג לעיל אין בתכנון קורסים בודדים מספיק כדי להגיע להכשרה מיטבית בנושא הקשר בין מורים להורים.

- **תיעדוף ותקצוב:** יש לחתור לתיעדוף הנושא ברמת המוסד להכשרת מורים ולתקצוב הולם שיאפשר גיוס מרצים, פיתוח קורסים ויישום של יוזמות שונות (מחקר, שיתופי פעולה) שיקדמו את פיתוח ההכשרה בתחום.
- **חתימה ליצירת הבנה משותפת בין אנשי הסגל:** יש לחתור להבנה משותפת בין אנשי הסגל והמרצים באשר לקשר בין מורים והורים על היבטיו השונים (כגון מטרות ויתרונות הקשר, סוגי הקשר, גורמים מעכבים ומקדמים לקשר, שותפים לדרך). מגוון המונחים המשמשים לתיאור הקשר (Willis, 2018; גרינבאום ופריד, 2011; שכטמן ובושריאן, 2015) מעיד שלא תהיה זאת משימה פשוטה להגיע להבנה משותפת או להסכמה. אולם, קשה להגדיר מטרות משותפות ולעבוד לקראתן כארגון אם אין הבנה משותפת באשר למינוח, להגדרות ולאופני מדידה.
- **הבנייה, השלמה והמשכיות בין הקורסים ומגוון ההתנסויות:** יש צורך לתכנן את ההכשרה בנושא מתוך התבוננות מלאה במערך ההכשרה על הקורסים השונים הנלמדים בו לאורך שנות ההכשרה, ומתוך כוונה ליצור הבנייה, השלמה והמשכיות בין הנלמד בקורסים השונים, כמו גם בין הנלמד בכיתה להתנסויות בשטח. ללא הכשרה אסטרטגית תכנונית כמתואר לעיל, סביר להניח שהלמידה בנושא תמשיך להיות ממוקדת בידע תיאורטי מנותק מהקשר, כמו למשל למידה על משפחות "קשות", או על יסודות התקשורת המיטבית (LaRocque, Kleiman & Darling, 2011).

הכשרה מיטבית שואפת לקדם אינטראקציות משמעותיות עם המערכות המשפיעות על הקשר בין מורים להורים במטרה לתרום לפיתוח הרציפות והקוהרנטיות בין המערכות. מאחר שהתפתחות האדם - התלמיד, הוריו ומוריו - מושפעת מהמערכות הסובבות אותו ומיחסי הגומלין שבין מערכות אלה, יש לזהות את המערכות המשפיעות על הקשר בין מורים להורים, לשלבן החל משלב החשיבה האסטרטגית התכנונית של המוסד בנושא זה, ולחתור לשותפות ארוכת טווח ומפרה עם מערכות אלה כדי: (1) לאפשר מיקסום הלמידה כמתואר לעיל; (2) לאפשר התפתחות של המערכות ושל ההכשרה להוראה בהתאם ללמידה ולהתפתחות המתרחשים לאורך זמן. אסטרטגיה זו תסייע גם לקדם את התנאים להמשיך ולפתח את התוכניות והאמצעים שדרכם יוכלו לא רק סטודנטים להוראה, אלא גם מתמחים ומורים, לרכוש, לפתח ולשכלל את הידע, את ההבנה ואת המיומנויות שיאפשרו להם לקיים תקשורת ויחסי שותפות מקדמים עם הורי התלמידים (גרינבאום ופריד, 2011; שכטמן ובושריאן, 2015; Epstein, 2005).

רשימת המקורות

- גרינבאום, ז"צ ופריד, ד' (עורכים). (2011). קשרי משפחה-מסגרת חינוך בגיל הרך (גן-ג'): תמונת-מצב והמלצות הוועדה לנושא קשרי משפחה-מסגרת חינוך בגיל הרך (גן-ג') וזיקתם להתפתחות הילד ולהצלחתו במערכת החינוך. האקדמיה הלאומית הישראלית. <http://education.academy.ac.il/Index4/Entry.aspx?nodeId=992&entryId=20522>
- זבלבסקי, א' ושפירא-לשצ'ינסקי, א' (2018). תפיסות של מנהלים, מורים ותלמידים את המעורבות של הורים בלימודי ילדיהם והקשר בין לבין ההישגים במתמטיקה בישראל במבחני הערכה בין-לאומיים (TIMSS). דפים, 68, 109-79.
- משרד החינוך (2018). מיצ"ב תשע"ח: מדדי יעילות וצמיחה בית ספרית – נתוני אקלים וסביבה פדגוגית. ראמ"ה, משרד החינוך. http://meyda.education.gov.il/files/Rama/Meitzav_Aklm_Report_2018.pdf
- קפלן תורן, נ' (2018). קשר בין שתי סביבות קרובות: השפעת בית הספר והבית על תפקוד תלמידים בחטיבות הביניים בישראל. דפים, 67, 151-131.
- שכטמן, צ' ובושריאן, ע' (עורכים). (2015). בין הורים למורים בחינוך העל-יסודי. היוזמה למחקר יישומי בחינוך, האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים. <http://education.academy.ac.il/Index4/Entry.aspx?nodeId=992&entryId=20507>
- שפרלינג, ד' (2019). שותפות בין צוותי חינוך להורים. ל' יוספברג בן-יהושע (עורכת). מכון מופ"ת.
- Addi-Raccah, A. (2018). Parental involvement as a 'red flag' for school: Parents watching over school in Israel. *La Familia Journal*, 52/262, 347-367.
- Alaçam, N., & Olgan, R. (2018). Pre-service early childhood teachers' beliefs concerning parent involvement: The predictive impact of their general self-efficacy beliefs and perceived barriers. *Education 3-13*, 47(5), 555–569. <https://doi.org/10.1080/03004279.2018.1508244>
- Blackmore, J., & Hutchison, K. (2010). Ambivalent relations: The 'tricky footwork' of parental involvement in school communities. *International Journal of Inclusive Education*, 14(5), 499–515. <https://doi.org/10.1080/13603110802657685>
- Bronfenbrenner, U. (1977). Toward an experimental ecology of human development. *American Psychologist*, 32(7), 513–531. <https://doi.org/10.1037/0003-066x.32.7.513>
- Bronfenbrenner, U. (1986). Ecology of the family as a context for human development: Research perspectives. *Developmental Psychology*, 22(6), 723–742. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.22.6.723>
- de Bruïne, E. J., Willemse, T. M., D'Haem, J., Griswold, P., Vloeberghs, L., & van Eynde, S. (2014). Preparing teacher candidates for family-school partnerships. *European Journal of Teacher Education*, 37(4), 409–425. <https://doi.org/10.1080/02619768.2014.912628>

- Epstein, J. L. (2005). Links in a professional development chain: Preservice and in-service education for effective programs of school, family, and community partnerships. *The New Educator*, 1(2), 125–141.
<https://doi.org/10.1080/15476880590932201>
- Epstein, J. L. (2013). Ready or not? Preparing future educators for school, family, and community partnerships. *Teaching Education*, 24(2), 115–118.
<https://doi.org/10.1080/10476210.2013.786887>
- Grady, C. (2016). *Educational stakeholders' perceptions of parental involvement in an urban school setting*. Walden University.
<https://scholarworks.waldenu.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=http://scholar.google.co.il/&httpsredir=1&article=4030&context=dissertations>
- Horvat, E. M., Curci, J. D., & Partlow, M. C. (2010). Parents, principals, and power: A historical case study of “managing” parental involvement. *Journal of School Leadership*, 20(6), 702–726.
<https://doi.org/10.1177/105268461002000602>
- LaRocque, M., Kleiman, I., & Darling, S. M. (2011). Parental involvement: The missing link in school achievement. *Preventing School Failure: Alternative Education for Children and Youth*, 55(3), 115–122.
<https://doi.org/10.1080/10459880903472876>
- Lau, E. Y. H., & Ng, M. L. (2019). Are they ready for home-school partnership? Perspectives of kindergarten principals, teachers, and parents. *Children and Youth Services Review*, 99, 10–17.
<https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2019.01.019>
- Mandarakas, M. (2014). Teachers and parent-school engagement: International perspectives on teachers' preparation for and views about working with parents. *Global Studies of Childhood*, 4(1), 21–27.
<https://doi.org/10.2304/gsch.2014.4.1.21>
- Novak, J., Murray, M., Scheuermann, A., & Curran, E. (2009). Enhancing the preparation of special educators through service learning: Evidence from two preservice courses. *International Journal of Special Education*, 24(1), 32–44.
- Ratliffe, K. T., & Ponte, E. (2018). Parent perspectives on developing effective family-school partnerships in Hawaii. *School Community Journal*, 28(1), 217–247.
- Schulting, A. B., Malone, P. S., & Dodge, K. A. (2005). The effect of school-based kindergarten transition policies and practices on child academic outcomes. *Developmental Psychology*, 41(6), 860–871.
<https://doi.org/10.1037/0012-1649.41.6.860>

- Tal, C. (2019). Core practices and competencies in teaching and teacher education: Definitions, implementation, challenges, and implications. In P. McDermott (Ed.), *Teacher training: Perspectives, implementation and challenges* (pp. 1–74). Nova Science.
- Thompson, I., Willemse, M., Mutton, T., Burn, K., & De Bruïne, E. (2018). Teacher education and family–school partnerships in different contexts: A cross country analysis of national teacher education frameworks across a range of European countries. *Journal of Education for Teaching*, 44(3), 258–277. <https://doi.org/10.1080/02607476.2018.1465621>
- Willis, L. D. (2018). Creating new spaces for pre-service teachers to engage with parents: An Australian coteaching and cogenerative dialoguing project. In Y. Guo (Ed.), *Home-school relations: International perspectives* (pp. 207–225). Springer Singapore.

נספח א: רשימת המשתתפים במפגש

ד"ר דנה אביטל
גב' אורלי אבינועם
ד"ר צביה אהרון
ד"ר סיגל אופנהיים שחר
גב' מיכל אנגלרט
ד"ר הדר בהרב
גב' עאידה בושנאק חניף
פרופ' מיכל בלר
גב' טובה בן ארי
גב' רויטל בר
ד"ר אורית ברוזה
ד"ר סמדר בר-טל
מר שחר בר יהודה
ד"ר איריס ברקן
גב' עופרי גדסי
מר זאב גולדבלט
ד"ר ערן גוסקוב
גב' תמי גיבנבר
פרופ' יצחק גילת
גב' רונית דן גלעד
ד"ר מיכל גרוס ספקטור
ד"ר אורלי הבל
גב' הילה הבר
פרופ' קלודי טל
ד"ר אדם הישראלי
גב' תרצה ושלר
ד"ר איהאב זבידאת
ד"ר נורית חמו
גב' יפית חסן
ד"ר סיגל טיש
מר שמואל ירושלמי
גב' נורית כוכבי
מר גדי כהן
ד"ר ענת כורם
פרופ' ליה לאור
ד"ר איריס לוי
גב' עינב לוק
ד"ר אורלי ליכט וייניש
גב' עדי לחיאני
מר יוסי מיכל
גב' אורלי מלכה

גב' רעדה מסאלחה
ד"ר סהראב מסרי
גב' אביב נהרי
גב' הילה סגל
ד"ר גליה סמו
ד"ר דוד סנש
מר סאמר עותמאן
מר נאשד עלי
גב' תמר עמישב
פרופ' דורית פטקין
ד"ר אלונה פלג
פרופ' עמוס פליישמן
ד"ר שושי פלמור-הספל
גב' לירון פרידברג גרי
ד"ר חוה פרידמן
פרופ' יצחק פרידמן
ד"ר יעל קמחי
ד"ר תמי ראובני
ד"ר חמדאללה רביע
ד"ר שירה רוזנברג
גב' רויטל ריבלין
גב' בטי ריטבו
גב' רוני רמות
גב' שלגית שחר
מר רזק שלש
גב' ליאת שמואלי
גב' סיגל שפיץ טולדנו

נספח ב: ההזמנה למפגש

מרכז מהות לידע, מחקר ופיתוח בנושא קשר משפחות-מערכת החינוך ומכללת לוינסקי לחינוך
מזמינים אתכם למפגש

הקשר בין מורים להורים בהכשרה להוראה: איך עושים זאת?

מפגש פיתוח – חגיגה של יצירה משותפת

במתכונת סינכרונית (zoom)

ביום שני 14.9.2020 בשעות 10:00-13:00

מפגש בין בעלי תפקידים שונים העוסקים בנושא הקשר שבין הורים למורים וגננות שיתמקד בשילוב הנושא בהכשרה להוראה ומטרתו לבחון היבטים שונים של הנושא ולהציע דרכים לקידומו. במהלך המפגש נעבוד בקבוצות המורכבות מבעלי תפקידים שונים. כדי לאפשר לכם לבחור את הנושא שבו תעסקו, אנו מזמינים אתכם לסמן שני נושאים:

1. נושא בעדיפות ראשונה
2. נושא בעדיפות שנייה

לטופס ההרשמה ובחירת הנושאים

תכנית המפגש:

10:15-10:00 פתיחה ודברי ברכה

פרופ' מיכל בלר, נשיאת מכללת לוינסקי

גב' עינב לוק, מנהלת אגף בכיר שירות פסיכולוגי ייעוצי, משרד החינוך

10:25-10:15 תפיסות של סטודנטים על ההכשרה להוראה בנושא הקשר שבין מורים להורים-

הצגת מחקר.

ד"ר סמדר בר-טל

10:30-10:25 פעילות מעבר

12:50-10:30 פעילות בסדנאות

13:00-12:50 סיכום

פרופ' יצחק גילת, ראש רשות המחקר במכללת לוינסקי

מנחת האירוע: ד"ר ענת כורם, ראש מרכז מהות

מנחת הפעילות: גב' אורית אייזן, מעצבת ומנחה תהליכי פיתוח

לאחר המפגש יישלח למשתתפים דוח מסכם

חברי ועדת ההיגוי:

ד"ר ענת כורם, ראש מרכז מהות, יו"ר ועדת ההיגוי

פרופ' יצחק גילת, ראש רשות המחקר, מכללת לוינסקי לחינוך

גב' בטי ריטבו, אגף בכיר שפ"י, ממונה תחום הורים ומשפחה

פרופ' קלודי טל, ראש תוכנית התואר השני לחינוך בגיל הרך, מכללת לוינסקי לחינוך

גב' רוני רמות, ראש היחידה להסבות אקדמאים ייחודיות, מכללת סמינר הקיבוצים